

Lietuvos Respublikos Vyriausybė

2021 m. spalio 13 d. Nr. 21-186AR

DĖL 2021 M. SPALIO 13 D. VYRIAUSYBĖS POSĖDŽIO 3 IR 16 KLAUSIMŲ

Lietuvos verslo konfederacija (toliau – LVK), reaguodama į tai, kad 2021 m. spalio 13 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės posėdyje numatomas svarstymas dėl 2022 metais taikomo minimaliojo darbo užmokesčio (16 klausimas) ir dėl Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio Nr. IX 20 straipsnio pakeitimo (3 klausimas), **maloniai prašo dar kartą įvertinti ekonominę situaciją rinkoje, augančią infliaciją ir atsižvelgti į verslo išsakytus argumentus dėl** ženkliai augančio minimalios algos (toliau – MMA) 730 eurų dydžio ir siūlomų pakeitimų dėl neapmokestinamojo pajamų dydžio (toliau – NPD) didinimo, kurie būtų reikšmingi tik vienai grupei, t. y. mažiausias pajamas gaunantiems darbuotojams, kurių mėnesio pajamos neviršija vidutinio darbo užmokesčio (toliau – VDU). Žemiau teikiame pastabas/pasiūlymus.

Dėl MMA didinimo iki 730 eurų

Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl 2022 metais taikomo minimaliojo darbo užmokesčio“ projekte (toliau – Nutarimo projektas) teikime nurodyta, kad Finansų ministerijai 2021 m. birželio 11 d. paskelbus patikslintą Lietuvos ekonomikos raidos scenarijų ir atlikus skaičiavimus pagal Lietuvos banko metodiką gaunamas MMA dydis yra 730 eurų, kai anksčiau skaičiuojant pagal tą pačią metodiką, bet vadovaujantis vidutinio darbo užmokesčio (toliau – VDU) augimo 2021 m ir 2022 m. prognozėmis, numatytomis Finansų ministerijos 2021 m. kovo 19 d. Lietuvos ekonomikos raidos scenarijuje, gautas MMA dydis buvo tik 703 eurai.

Pažymime, kad Finansų ministerijos 2021 m. birželio mėn. prognozių rodikliai geresni, lyginant su 2021 m. kovo mėn. prognozių rodikliais, todėl ir siūlomas MMA dydis didesnis, tačiau jei MMA dydis būtų skaičiuojamas pagal Nutarimo projekto teikime aprašytą formulę vadovaujantis Finansų ministerijos š. m. rugsėjo mėn. prognozėmis (pagal 2021 m. rugsėjo 10 d. paskelbtą patikslintą Lietuvos ekonominės raidos scenarijų 2021-2024 metams), MMA dydį gautume dar didesnę nei 730 Eur, t. y. 757,17 Eur. Pagal tai galima daryti išvadą, kad siūlomas MMA dydis yra paskaičiuotas Vyriausybės atstovams pasirinkus naudingus ekonominių prognozių rodiklius, kurie reikalingi priimant politinius ir ekonominius sprendimus, palankius darbuotojams, dirbantiems nekvalifikuotą darbą, tačiau neatsižvelgiant į visų socialinių partnerių nuomonę bei į tą faktą, kad MMA nustatymas turėjo būti depolitizuotas.

Pažymėtina, kad MMA didinimas turėtų būti racionalus ir atsakingas, darbuotojai realiai turėtų pajauti pajamų padidėjimą ir tai neturėtų neproporcingai auginti darbo vietos kainos. Manytume, kad to šiuo metu nereikia, nes atlyginimai auga itin sparčiai – nuo 2016 m. netto vidutinis darbo užmokestis didėja po 8,7–14,2 proc. per metus, o popandeminėmis krizės sąlygomis kai kuriems verslams itin sunku konkuruoti su itin sparčiai augančiais atlyginimais.

Pažymime, kad MMA didinimas ypač palies transporto sektorių, nes MMA dydis reikšmingas taikant Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. sausio 28 d. nutarimo Nr. 99 „Dėl Komandiruočių sąnaudų atskaitymo iš pajamų taisyklių patvirtinimo“ nuostatas. Pažymėtina, kad komandiruočių į užsienį kompensacijomis laikomi Komandiruočių sąnaudų atskaitymo iš pajamų taisyklėse, patvirtintose minėtu nutarimu, komandiruotėms į užsienį nustatyto dydžio dienpinigiai, kurių bendra suma per mėnesį yra lygi arba mažesnė nei 50 procentų darbuotojui nustatyto darbo užmokesčio tuo atveju, kai darbuotojui nustatytas

darbo užmokestis yra mažesnis už minimaliąją mėnesinę algą, padaugintą iš koeficiento 1,65, arba kai darbo užmokestis yra apskaičiuotas taikant valandinį tarifinį atlygį, mažesni už minimalųjį valandinį atlygį, padaugintą iš koeficiento 1,65.

Atkreiptinas dėmesys, kad Europos Sąjungos tarptautinio transporto struktūra rodo, kad Lietuvoje veikiančios tarptautinio transporto įmonės bendrojoje Europos Sąjungos rinkoje konkuruoja su tokiomis valstybėmis kaip Lenkija, Latvija, Estija, Vengrija, Bulgarija, Rumunija, Čekija ir kt., tačiau nei vienoje iš šių valstybių nėra nustatyto MMA koeficiento. Tai reiškia, kad Lietuvoje nustatytas MMA koeficientas yra vienas pagrindinių Lietuvoje registruotų tarptautinio transporto įmonių konkurencinę padėtį mažinančių veiksnių. Jeigu sprendimas nuo 2022 m. MMA didinti iki 703 eurų **ar daugiau** būtų priimtas, mokestinė dalis, nuo kurios būtų skaičiuojamas dienpinigių apmokestinimas padidėtų iki 1159 eurų. Toks dirbtinis apmokestinamosios dalies didinimas dar labiau padidintų atotrūkį, nuo kitų regiono šalių, pvz. Lenkijoje MMA dydis sudaro – 615, Estijoje – 584, Latvijoje – 500, Vengrijoje – 447 eurų.

Pažymime, kad atsitraukiant valstybės paramai, taip pat galime greitai metu susidurti su bankrotą skelbiančių įmonių skaičiaus didėjimu (Lietuvoje 2020 m. buvo itin mažai bankrotų lyginant netgi su 2019 m., kas indikuoja, kad daug įmonių išgyveno dėl valstybės paramos), į tai atsižvelgiant reiktų veikti atsargiai. Šiuo atveju, neapmokestinamojo pajamų dydžio (NPD) didinimas būtų optimalus sprendimas, nes pasiektų tikslą – mažintų skurdą tarp mažiausiai uždirbančių. Taip būtų didinama grynų pinigų į rankas suma, bet neprisidedama prie infliacijos augimo, nes tai dar labiau skatins didinti kainas paslaugų sektoriuje. Todėl didinti NPD iki MMA dydžio pritariame.

Paminėtina, kad, vadovaujantis DK 141 straipsnio 2 dalimi MMA mokamas tik už nekvalifikuotą darbą, kuriam atlikti nekeliami jokie specialūs kvalifikacinių įgūdžių ar profesinių gebėjimų reikalavimai. Nors MMA didinimas turės poveikį viešiesiems finansams, nes dalis asmenų, gaunančių MMA, dirba ir viešajame sektoriuje, tačiau po pandemijos atsigaunantį verslą MMA didinimas palies daug reikšmingiau. MMA gaunančių asmenų skaičius privačiame sektoriuje ženkliai didesnis, kas pažymėta ir Nutarimo projekto teikime – Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenimis, Lietuvoje 2021 m. liepos mėn. buvo apie 127 tūkst. darbuotojų, gaunančių MMA ir mažiau, biudžetinėse įstaigose tokių darbuotojų buvo apie 17 tūkst.

Norime atkreipti dėmesį į tai, kad tikslinga didinti ne tik MMA, bet taip pat daugiau dėmesio skirti darbo rinkos politikai. Įvertinus situaciją darbo rinkoje siūlytina kartu spręsti aktyvių darbo rinkos priemonių klausimą ir didinti lėšas, skirtas bedarbių integracijai į darbo rinką. Skatiname kuo daugiau bedarbių suteikti kvalifikaciją, trūkstamą darbo rinkai, arba remti jų įdarbinimą.

DĖL NPD didinimo

LVK pritaria Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 20 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto (toliau – Įstatymo projektas) tiksliui nuo 2022 m. sausio 1 d. padidinti NPD, kuris yra mokestinė priemonė, leidžianti sumažinti santykinę mokesčio naštą mažiau uždirbantiems asmenims ir galėtų būti efektyvi priemonė, mažinant pajamų nelygybę ir skurdą, kaip vieną svarbiausių Lietuvos problemų, tačiau tam, kad mažiausiai uždirbantys asmenys tikrai pajustų realų pajamų padidėjimą, leidžiantį lengviau patenkinti esminius poreikius, tikslinga NPD dydį sulyginti su minimalios mėnesio algos (toliau – MMA) dydžiu, nekeičiant apskaičiavimo formulį ir neįvedant naujų taisyklių. Atsižvelgiant į tai, kad norima didinti gyventojų pajamas iš darbo užmokesčio „į rankas“ mažiausiai uždirbantiems asmenims, LVK nuomone, tai turėtų būti daroma ne pasirenkant naują algoritmą ir keičiant galiojančią NPD formulę, o **paliekant tą pačią galiojančią taisyklę, t. y. neatiminėti iš tų, kurie gauna daugiau nei 1 VDU, o NPD padidinti iki minimalaus darbo užmokesčio dydžio, ypač įvertinti tokios formulės įtaką paskesniais metais.**

Derindami Įstatymo projektą Finansų ministerijai siūlėme aiškiai nurodyti, kiek didėtų mokestinė našta darbuotojams, kurie uždirba daugiau nei 1 ar 2 ir daugiau VDU, kurie yra kvalifikuoti ir kurie kuria pridėtinę vertę, prašėme aiškinamajame rašte pateikti šiuos paskaičiavimus. Manome, kad vienodai reikšminga yra informacija apie planuojamas surinkti lėšas į valstybės biudžetą, nes aiškinamajame rašte

buvo tik nurodyta, kad „padidinus maksimalų taikytiną NPD ir neįgaliesiems ar riboto darbingumo asmenims taikytiną NPD, preliminariniu skaičiavimu, valstybės ir savivaldybių biudžetai neteks apie 74,1 milijono eurų pajamų iš gyventojų pajamų mokesčio”, tačiau trūksta informacijos, kokią naudą biudžetas gaus dėl pasikeitusios apskaičiavimo formulės, ir įvedamos naujos (20 straipsnio 1 dalis papildymas 3 punktu). Manome, kad būtų tikslinga aiškiai nurodyti siūlomų pakeitimų **kompleksinę naudą ir kaštus**.

Apibendrinant, kas išdėstyta, siūlome svarstyti:

- 1. MMA didinimą iki 703 eurų;**
- 2. NPD didinimą iki MMA ir palikti šiuo metu galiojančią formulę, kuria vadovaujantis, didelė dalis darbuotojų gautų keliais ar keliolika eurų daugiau dėl kasmetinio MMA padidėjimo.**

Dėkojame už bendradarbiavimą.

Pagarbiai

Prezidentas

Andrius Romanovskis